

Med hat och smuts som vapen

Queeraktivisters självpresentationer på internet

Att genomlida tillvaron i ett heterosexistiskt samhälle föder svarta tankar, ett hat mot förtrycket. För att kunna vända mörker till ljus, natt till dag, hetero till homo, måste vi först erkänna hatet, ge det en plattform och låta det tala, annars blir vår glädje och våra strävanden alltid ytliga. (Kamplust 2010)

QUEERA AKTIVISTERS ANVÄNDANDE av emotionen hat i strategiskt och politiskt syfte har varit föremål för forskning främst i USA (Butler 1997; Gould 2001; Cobb 2006; jfr Ahmed 2004; 2010), men i Sverige är det ett så gott som utforskat fenomen. Liksom i citatet ovan, från en av Göteborgs Queerinstituts hemsidor, används hat av olika politiska grupperingar och i denna artikel ämnar jag visa vad som utmärker det queera bruket av hat, samt hur detta hänger samman med bejakande av smuts. Detta gör jag genom analys av ett urval av göteborgska queeraktivisters självpresentationer på internet.

Queeraktivismen i Göteborg är präglad av Göteborgs Queerinstitut – en organisation för queerfeministiska aktivister oavsett könstillhörighet som funnits sedan 2007. Trots den heterogenitet och de motsättningar som ibland präglat det queeraktivistiska klimatet i Göteborg har Göteborgs Queerinstitut fungerat som en samlande kraft för en stor del av den göteborgska queeraktivismen, både för dem som anslutit sig till det

och för dem som gått i polemik mot den retorik och de strategier som det förespråkats.¹ Göteborgs Queerinstitut är inte en förening i traditionell bemärkelse, med styrelse och årsmöten. Snarare är det ett rörligt och föränderligt nätverk, där nya knutar ständigt knyts och gamla löses upp. Trots denna föränderlighet består nätverket och fortsätter att producera hemsidor, skapa aktioner och nya grupperingar. Denna beständighet gör det intressant – och möjligt – att analysera.

En relativt stor del av queeraktivismen bedrivs på internet och består av hemsidor med texter, filmer och foton från aktioner, politiska uttalanden och information om kommande aktiviteter, samt filmer på Youtube. I detta forum görs alltså en stor mängd självpresentationer (jfr Goffman 1990), varav flera innehåller hatretorik. 2010 var det valår i Sverige, något som återspeglas i den intensifierade aktiviteten bland Göteborgs queeraktivister detta år. De tre fall som analyseras i denna artikel är hämtade från denna kraftansamling inför valet; firandet av *Heterohatets dag*, *Svart Regnbågskravall*, samt musikvideon *Gråt allians av vårt hat*. De har alla väckt mycket uppmärksamhet och ambivalenta känslor, och har varit föremål för diskussioner såväl i media som i aktivistkretsar. Detta gör att man skulle kunna kalla dem för *critical discourse moments*, vilket innebär en intensifiering av samhälleliga debatter relaterad till mobilisering i sociala rörelser (Gamson och Modigliani 1989).

Queeraktivismen i Göteborg är situerad i en stad som ibland beskrivs som en rörelsestad, d.v.s. där politisk gräsrotsaktivism är utbredd och väl förankrad. Den göteborgska strukturen präglas historiskt sett av en stark och "bångstyrig" arbetarrörelse, något som kan kopplas till dess karaktär av industri- och hamnstad (Karlsson 2010). Göteborg utgör också en specifik plats när det gäller feministisk och queer aktivism. Kvinnohuset i Gamlestan var det första kvinnohuset i Sverige (Schmitz 2007), Röda bögar var aktiva mellan 1976 och 1978 (Eman 2000), Kvinnofolkhögskolan bildades 1985 och är fortfarande den enda i sitt slag i Sverige. Den har fungerat och fungerar som en mötesplats för olika feministiska och queerfeministiska grupper (Larsson 2009; Wasshede 2010). Göteborg har också varit den stad i Sverige där HBTQ-personer

löpst störst risk att drabbas av trakasserier och våld (Tiby 1999), vilket kan ha bidragit till homo- och queeraktivism.

Homorörelsens² kamp för acceptans av homo- och bisexuella har inneburit en kamp för att bli av med allt smutsigt, dåligt och syndigt som under långa tider varit förknippat med homosexualitet. Genom de segrar som homorörelsen vunnit, med avseende på bland annat antidiskrimineringslagar, könsneutralt äktenskap, samkönade pars rätt att provas för adoption och lesbiskas rätt till insemination, är idag homo- och bisexuella på det juridiska planet nästan helt "rentvådda" och integrerade i det svenska samhället.³ RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter) har varit aktiva i denna kamp och queera aktivister har ofta positionerat sig i opposition till RFSL genom sin kritik mot vad de anser vara assimilation och normalisering. I detta motstånd är hat och smuts centralt.

I intervjuer jag gjort med queeraktivister i Göteborg hävdades att smuts behövs som vapen mot det förment rena. Dessa aktivister betraktade det rena som liktydigt med det normativa, borgerliga och anpassade och såg det som något som borde förkastas (Wasshede 2010). Detta inspirerade mig att arbeta vidare med smutsens olika betydelser och i den processen blev det mer och mer tydligt för mig att smuts är tätt sammantvinnat med användandet av hat.

I denna artikel analyseras inte queerrörelsen *i sig* eller händelserna *i sig*, utan diskurser om händelserna, såsom de framträder i ett urval av rörelsens presentationer av sig själv på internet. Genom diskursanalys av dessa kan vi få en djupare förståelse för, och problematisering av, hur hat och smuts används i nutida svensk queeraktivism. I analysen är *figures of speech*, d.v.s. hur olika figurer och tecken sätts samman, hur de är färgade av tidigare sammansättningar och associationer, samt vilka sociala normer de investerar i, centrala (Ahmed 2004, 12–3, 56, 195–6). Analysen syftar till att besvara frågorna: Hur iscensätts hat och smuts i de göteborgska queeraktivisternas självpresentationer och hur motiveras denna iscensättning? På vilka sätt hänger hat och smuts samman i det queera motståndet? Vilka motsägelser och ambivalenser framträder i materialet? I det följande kommer jag att presentera de teoretiska

utgångspunkter jag har och därefter ta mig an de tre fallen, ett i taget. Avslutningsvis diskuterar jag mina resultat.

Hat, smuts och abjektifiering

Emotioner betraktas i denna artikel som något socialt och relationellt, inte som något vi "äger" eller har inuti oss (se t.ex. Thoits 1989; Fine-man 2000; Hochschild 2003). Det är således i mötet med andra som emotioner utspelar sig. Emotioner är dessutom något mycket kroppsligt; de känns i kroppen, de tar sig ofta fysiska uttryck och det är, som Sara Ahmed skriver, kontakten mellan kroppar som ger upphov till emotioner (Ahmed 2004). I denna artikel analyseras emotioner såsom de tar sig uttryck i texter och bilder på internet. Det är således emotionalitet i talakter som står i fokus. Även om kroppar inte möts i fysisk bemärkelse på internet, så är de centrala i de queera självpresentationer jag studerar. Ahmed talar om emotioner som performativa (2004, 13), alltså som något som iscensätts och upprepas och som både *är i rörelse* och *sätter i rörelse*. I det material jag utgår ifrån tillkommer ännu en betydelse; de *svetsar samman en rörelse* (jfr Mouffe 2005; Della Porta och Diani 2006). Genom delande av emotioner skapas ett starkt vi.

Den emotion som fokuseras i denna artikel är hat. När Ahmed diskuterar hat återkommer hon upprepade gånger till hur vi riktar känslor av hat mot dem som vi uppfattar har orsakat vår smärta. Hennes analys handlar om grupper som hatar etniska minoriteter och HBTQ-personer, där det Egna Landet eller Kärleken upplevs hotade av att "smutsiga andra" gör anspråk på dem (Ahmed 2004, 15, 43–4). I denna artikel är det tvärtom; hatet iscensätts av just de "smutsiga andra", d.v.s. minoriteten. Michael Cobb menar att hat utgör en möjlighet för queera människor. Dels handlar det om att queera ges existens genom det hat som riktas emot dem, de blir "de hatade", dels menar han att queert användande av hatretorik kan betraktas som en retorisk position för att underminera det hat som riktas mot den egna gruppen (Cobb 2006, 183).

Det är av stor vikt att skilja på det lingvistiska hatet – orden, retoriken – och hatiska känslor och/eller våldsamma handlingar. I linje med Cobb vill jag påstå att det innebär att queeraktivister kan använda hattal utan

att faktiskt hata (Cobb 2006, 9–12, 16, 183–4; jfr Butler 1997). Cobb hävdar också att vi, för att slippa bli alltför utlämnade, alltför verkliga, kan använda figurer, historier och till och med ljuga för att berätta vår historia (Cobb 2006, 21, 139, 163). Det är utifrån dessa tankar de självpresentationer jag analyserar i denna artikel bör betraktas. Jag ser dem inte som sanningar, som autentiska beskrivningar av queeraktivisterna eller queeraktivisternas ”riktiga emotioner”, utan som just figurer och berättelser som används retoriskt, politiskt, strategiskt och som kanalisering av emotioner. Det är dock viktigt att uppmärksamma att hatretoriken producerar effekter, den är alltså inte ofarlig eller harmlös. Språket bär på en stor kraft och hotfulla tal äger rum materiellt; de förebådar vad som komma ska genom att de refererar till något som kroppar *kan* utföra. Samtidigt är det inte möjligt att kontrollera effekterna av ett tal (Butler 1997, 9–13; se även Cobb 2006, 16).

Hat och smuts är sammantvinnade genom det äckel som hatade kroppar väcker och tvingas bära. Ahmed menar att vissa kroppar alltid är mer möjliga att hata än andra och att känslor av äckel fastnar mer vid vissa kroppar än andra. Dessa kroppar blir ofta bärare av smuts och/eller betraktade som smutsiga *i sig* (Ahmed 2004, 54, 82, 92). En viktig aspekt av detta är vad Ahmed kallar kroppars ”klibbighet”. Vissa känslor, tecken, ord fastnar mer på vissa kroppar än på andra och detta är beroende av tidigare historier och associationer. Tecken blir klibbiga genom upprepningen av dem; om ett epitet används tillräckligt många gånger om ett objekt så framstår det som något inneboende hos objektet. Dessutom har vissa figurer större benägenhet att klibba ihop med varandra än andra (Ahmed 2004, 8–13, 91; jfr Butler 1997, 36).

Mary Douglas (1984) utmärkta beskrivning av hur smuts blir just smuts, är en pusselbit som behövs för att förstå det queera bruket av smuts. Hon beskriver processen i tre steg: ”från början” befinner vi oss i ett odifferentierat, formlöst, tvetydigt tillstånd och i syfte att skapa ordning börjar vi differentiera och skapa gränser mellan olika områden. Saker som i sig är oproblematiska blir smutsiga när de befinner sig på fel plats, t.ex. betraktas hår och naglar på kroppen som något naturligt (förutsatt att de sitter på rätt ställe på rätt kropp), men

betraktas som vämjeliga när de lösgjorts från kroppen, speciellt om de hamnar på en tallrik. Icke-heterosexuella och transpersoner uppfattas ofta som gränsöverskridande och i differentieringsprocessen betraktas de som olämpliga, anstötliga och som hot mot den goda ordningen. De avvisas därför. I det här stadiet har de en tvetydig identitet som hotar att inkräkta på det "korrekta" subjektet. När de avvisats vidtar en process av pulverisering, sönderfall och förruttnelse, en process som fortgår tills all identitet på det "olämpliga" är eliminerad, d.v.s. tills det är oigenkännligt och fråntaget kraft att handla. Denna fas består av bl.a. osynliggörande, fängslande och dödande av HBTQ-personer. Det förkastade har då förvandlats till ett slags massa av skräp och är inte längre farligt. Det befinner sig på en definierad plats: avskrädeshögen (garderober, fängelset, begravningsplatsen). Men när (om) vi rotar i avskrädet kan det förkastade återupprättas och då kan det bli farligt igen. Det är på detta sätt smutsen kan bli ett vapen som kan användas i olika motståndsstrategier. Smuts har en kreativ kraft och en potential att förändra, medan renhet karaktäriseras av det motsatta: "Purity is the enemy of change, of ambiguity and compromise." (Douglas 1984, 161–2)

För att förstå varför vissa kroppar är mer möjliga att hata än andra har jag tagit hjälp av Julia Kristevas begrepp abjekt. Kristeva beskriver abjektet som ett icke-objekt, ett icke-subjekt och skriver: "Det är alltså inte frånvaron av renhet eller hälsa som gör något abjekt, utan det som stör en identitet, ett system, en ordning. Det som inte respekterar gränser, platser, regler. Det som är mitt emellan, det tvetydiga, det blandade." (Kristeva 1992, 28) Hos Butler beskrivs abjektet som det som stötts ut ur kroppen, tömts ut som exkrement, gjorts till ett "annat". Det främmande blir till *genom* själva utdrivningen (Butler 1990, 133). Sara Edenheim tydliggör denna process än mer när hon definierar abjekt som en *känsla* – en känsla av panik, avsky eller äckel som utlöses av åsynen eller närvaron av något: "Det är den som betraktar som skapar det abjekta, inte saken/formen som betraktas." (Edenheim 2005, 74) Edenheim pekar även på att det egentligen inte finns någon gräns, utan att det snarare handlar om en *önskan* om var gränsen ska dras.

I syfte att förklara hur aktivister använder sig av den förkastade posi-

tionen för att göra motstånd har jag konstruerat en verbform av objekt: *objektifiering*. Fokus ligger på *görandet*, objektifieringen, snarare än på att *bli gjord* till objekt. Det handlar inte om att kräva respektabilitet och legitimitet *trots* den objekta positionen, utan om att *använda* själva objektspositionen i syfte att, i detta fall, destabilisera den heteronormativa ordningen och gränsen mellan renhet och smuts. På så vis utmanas gränser mellan det normala och det avvikande, det begripliga och det obegripliga (Wasshede 2010).

Objektifiering som strategi, såsom den används i queeraktivisternas material på internet, utmärks av att smärta, smuts och antagonistisk militans kombineras med njutning, humor och ironi. Detta kan liknas vid narrens praktik; att vända upp och ned på saker och driva med makten i syfte att undergräva den. Humor och ironi skapar rum där det tillfälligt är tillåtet att kritisera, att säga sin mening, förlöjliga och skratta åt makten. Anna Lundberg betonar vikten av den groteska kroppen i denna typ av "skrattekulturer" och beskriver hur den groteska, skamlösa kroppen vältrar sig i existensen och hyllar det som anses fult och gräsligt. Utifrån Michail Bachtin hävdar Lundberg vidare att det karnevalistiska neddragandet av "det högaktade" i smutsen utgör en generativ, livgivande gest (Bachtin 1986; Lundberg 2008, 15, 47; jfr Douglas 1984). Dessutom fungerar humor som en kanalisering av andra känslor; rädsla, vrede, hat och genans kan hanteras genom att uttryckas i humoristisk form. Det karnevalistiska skrattet, d.v.s. det skratt som äger rum i karnevalens överflöd, köttsliga frosseri och subversiva politik, har beskrivits i termer av pånyttfödelse, bejakande av livet, utopiskt skratt, katarsis och katalysator (Bachtin 1986; Lundberg 2008; Johansson 2009; Wettergren 2009).

Heterohatets dag

I Göteborg firas Heterohatets dag årligen sedan 2007. Denna "antiheterosexuella högtidsdag", som arrangeras av Göteborgs Queerinstitut, är en dag då aktivister träffas och firar sitt heterohat. Aktioner och händelser som ägt rum är bland annat en resa med en "sexualrevolutionär spårvagn", queerhistoriska vandringar, anti-äktenskapsmanifestationer,

fester och kulturarrangemang. På Heterohatets dags hemsida Kamplust (2010)⁴ deklarerar att en av de fundamentala idéerna bakom firandet av heterohat är att överbrygga motsättningen mellan kärlek och hat. För att kunna känna djup glädje och kärlek måste queera personer se, och ta till sig, även det hat mot förtrycket som växer fram ur erfarenheterna av att leva i ett heterosexistiskt samhälle, står det att läsa på hemsidan – som är (var) rosa och fylld med hjärtan. Visionerna handlar om att ”ta våra sjäsliv på allvar och låta den kreativitet som flödar ur våra händer samverka med våra hjärtans längtan, våra kroppars lustar, våra sinnens skärpa och våra köns oändliga möjligheter”. Dessutom sägs att de som firar Heterohatets dag ”bidrar [...] till att störta heteropatriarkatet och ge nya möjligheter för att skapa en jämlik, kreativ och kärleksfull värld”. Utgångspunkterna för själva heterohatet formuleras på följande sätt:

- Det är inte konstigt att vi hatar heterosamhället när vi insett att det inte på något sätt är inrättat för oss, trots att vi tvingas leva i det.
- Det är inte brutalt när vi med ord uttrycker vår avsky, den verkliga brutaliteten ligger istället i det fysiska, strukturella och diskursiva våld som ständigt, ständigt riktas mot oss.
- Det är inte för provokativt att peka ut enskilda heteros och låta dem personifiera heterosexismen; det är nödvändigt för att de ska börja ta personligt ansvar. Vi queers har inget annat val än att personifiera avvikelsen, på ett högst individuellt plan. Nu är det dags för de straighta att komma ut som normpersoner. (Kamplust 2010)

Queeraktivisterna håller upp en spegel och låter hatet återvända till den plats varifrån de menar att det har kommit. På så sätt eftersträvas en underminering av det hat som riktas mot queera (Cobb 2006, se även Aretxaga 1995). Anammandet av smutsiga och hatfyllda tillmälen sätter smuts och hat i spel och utmanar därmed de betydelser de bär på. Återtagande av hatfyllda ord, som t.ex. böger, flata eller queer, är en politisk strategi som homosexuella och queera människor länge använt, och använder, i syfte att ta makten över orden, definitionerna och dess innehåll (se t.ex. Butler 1993).

I de queeraktivistiska texterna ovan riktas hatet mot *förtrycket*, inte mot heterosexuella människor, men bilderna i Kamplusts arkiv från firandet av Heterohatets dag (2007) talar ett annat språk; en kvinnofigur med vapen riktar sitt kikarsikte mot heterosexuella (par), som exempelvis statsministerparet Fredrik och Filippa Reinfeldt. Reinfeldt med fru är en figur som får symbolisera det heterosexuella paret, borgerligheten och den svenska staten, och när kikarsiktet riktas mot den figuren sätts en rad associationer och emotioner igång. När orden om att det är dags för de straighta att komma ut som normpersoner kombineras med denna bild av potentiellt dödligt våld blir det svårare att skilja mellan det lingvistiska, retoriska hatet och den hatiska handlingen. Bilden innebar i många betraktares ögon ett allvarligt hot mot specifika personer och framstod därmed som moraliskt förkastlig och obegriplig (se t.ex. den hatiska debatten på Newsmill 2011). Krocken mellan visionen om en kärleksfull värld och de våldsamma bilderna är, som jag tolkar det, ett medvetet iscensättande av ambivalens som syftar till att väcka uppmärksamhet, förvirring och känslor: "Menar de allvar? Eller...?" Dessutom skapar ambivalensen en spänning och fungerar som en form av emotionshantering, d.v.s. kanalisering av de egna känslor som uppstått av att leva i en värld där HBTQ-personer fortfarande dödas. En annan tolkning är att aktivisterna använder det Cobb kallar för att "ljuga" som ett sätt att berätta sin historia (Cobb 2006). Berättelserna, här bilderna, används strategiskt och säger egentligen ingenting om aktivisternas "verkliga" emotioner eller planer. Samtidigt har tal materiella effekter och äger rum materiellt. Vapnet som riktas mot Reinfeldt är ett hot om något som kroppar *skulle kunna* utföra (se Butler 1997).

År 2010 präglas firandet av att det är valår och hatet riktas främst mot den borgerliga Alliansen. På Kamplusts hemsida (2010) står att läsa: "Alliansen utgör det idag största hindret för mänsklighetens lycka och måste utmanövreras från reellt politiskt inflytande. Alla som röstar på alliansen är straighta. Länga leve transmilitansen, allt åt alla – död åt alliansen." Vidare skriver de: "[K]riget mot alliansen [är] något som samhällets alla goda krafter kan sluta upp i. Vare sig det handlar om kreativa konstat tack eller brutal, antisocial konfrontationsmetodik så

har alla något att bidra med.” Vikten av att ha roligt, vara kreativ och uppleva gemenskap betonas i texten. Det uttryck som tydligast fångar ambivalensen och mångtydigheten i hatretoriken är formuleringen ”vårt lustfyllda heterohat” som finns på bloggen *Queers mot kapitalism* (2010a).

I aktivisternas retorik målas en motsättning mellan goda och onda upp, där de onda hindrar människor från att vara lyckliga och därför bör ”elimineras”. Genom krigsretoriken lösgörs epitetet ”onda” och en ambivalens kring vem som egentligen är ond sätts i spel. Humor och skratt är centrala i denna ambivalens, något som kommer till uttryck i den film om Heterohatets dag 2010 som finns utlagd på Youtube (*Heterohatets dag* 2010). Kriget mot Alliansen förkroppsligas i denna film genom symboliska handlingar som pardans och gympa framför moderaternas valstuga till låten *Gråt allians av vårt hat*, samt av hoppende på ljusblå moderata ballonger. I en intervju utlagd på *Queers mot kapitalisms blogg* (2011) fångar en av aktivisterna upp inslaget av symbolik:

Men om jag ska tala för mig själv kan symboliskt våld (förstått som symbolik eller retorik som anspelar på våld) vara många olika saker: ett sätt att rucka på respekten för den givna makten, en kod som vill signalera radikalitet, ett terapeutiskt grepp för att hantera frustration och ilska eller en absurdistisk humor.

I detta uttalande blir det tydligt att våldet anses befinna sig på en symbolisk nivå och att hat betraktas som ett verktyg. Hatretoriken genererar den kraft som behövs för att förtrycket inte ska passivisera och dra ned queera människor i en smuts som binder och försvagar. Smuts satt i spel med hjälp av hatretorik ger, enligt detta synsätt, istället kraft. Lundberg skriver att den ambivalens som är central i skrattekulturer innebär att det hånfulla aldrig är ensidigt negativt eller destruktivt, utan att det också är livgivande och generativt (Lundberg 2008, 47, 139). Detta manifesteras genom queeraktivisternas blandning av hatretorik och humor i firandet av Heterohatets dag.

Svart Regnbågskravall

I slutet av HBT-Festivalen⁵ i juni 2010 organiseras en stor parad genom centrala Göteborg. Den kallas Regnbågspromenaden. Som en respons på denna arrangerar Göteborgs Queerinstitut och en grupp som kallar sig Regnbågs-rabulisterna en Svart Regnbågskravall, som enligt dem själva är ett antikapitalistiskt, antirasistiskt och antisexistiskt queert alternativ till den liberala och assimilationistiska politik som HBT-Festivalen anses driva. På hemsidan för Svart regnbågskravall (2010a) kan man läsa:

Vi är ett svart block som utgör en symbolisk (men ganska konkret) referens till den politik som regnbågsliberalismen försöker förringa, diskvalificera och avskriva. [...] Vi vill synliggöra den queera potentialen i det avvikande, inte lära oss leva upp till normsamhällets förväntningar. Vi gräsrotsaktivister utgör queerrörelsens centrum. Inga heteromedlöpare har mandat att tala för oss, och hbt-rörelsen kan inte ostraffat få utdefiniera oss.

Motståndet riktas här specifikt mot HBT-Festivalen och homorörelsen, men på hemsidan framkommer att kampen sträcker sig mycket längre än så. De säger sig även göra uppror mot nationalstaten, köttindustrin och löneslaveriet och uppmuntrar presumtiva deltagare att "Passa på att demonstrera mot allt ni vill". Dans, tal, konfetti och såpbubblor utlovas. Under fliken "paroller" framkommer att flera av slagorden som arrangörerna lagt ut på nätet och velat använda i kravallen blivit censurerade av HBT-Festivalens ledning p.g.a. att de ansetts vara för våldsamma och hatiska.⁶ Detta sätter fingret på den spänning som finns mellan HBT-rörelsen och queerrörelsen; en spänning som dock bör behandlas med varsamhet. I intervjuer med queeraktivister har jag flera gånger fått höra att man uppskattar det HBT-rörelsen gör och har gjort, samt att man ibland har engagerat sig inom denna (Wasshede 2010). Det är alltså inte några klockrena gränser mellan de olika formerna av kamp. Bland de slagord som är kvar på hemsidan finns: "Fri asyl åt alla queers", "Vi hatar era liv, vi hatar era barn, medelklassen ut ur stan", "Krossa

barnfamiljerna och småföretagen”, ”Hormonregn för alla barn”, ”Förbjud pojkidrotten”, ”Inför mansskatt” och ”Abortera heterosexualiteten”. Dessa slagord är ännu ett tydligt uttryck för hur aktivisterna kombinerar hatretorik med ironi och humor. Frågan är vem som inbegrips i denna humor och vem som förstår den. Hoppandet på de moderata ballongerna kan med största sannolikhet leda till skratt hos flera av betraktarna, medan parollen ”Hormonregn för alla barn” framstår som obegriplig för alla som inte är involverade i queerrörelsen och/eller har kunskap om transfrågor. Poängen tycks dock inte främst vara att andra ska skratta med. Det är, som Lundberg skriver, själva processen, *görandet*, som är det centrala, inte resultatet eller betraktarna (Lundberg 2008, 19, 61). Öppenhet för det oförutsedda, det oförutsägbara, är viktigt, liksom att ha roligt.

Det är slående hur frekvent aktivisterna använder sig av figuren ”barnet”. Barnet hatas, överöses med hormoner, krossas i sin familjeform, aborteras om det förväntas bli heterosexuellt och förbjuds delta i idrott – om det är en pojke. Barnet, som ofta associeras med oskuldssfullhet, renhet och hopp om framtiden blir här indraget i den hatiska, hårdföra världen. Den inneboende godhet som barnet representerar smutsas därmed ned (Smith 2012).

Aktivisterna har fått frågor om varför de arrangerar ett sådant här block och varför de kallar det kravall. I en intervju utlagd på bloggen *Queers mot kapitalism* (2010b) svarar en aktivist så här: ”Det är i alla fall inte för att vi planerar stenkastning och brinnande bilar. Sânt annonseras inte ut. Det kan istället förstås som ett språkligt motstånd och en queer strategi.” Han menar att det är omöjligt att komma ifrån de negativa tillmälen som riktas mot queera och radikala aktivister. Det är enligt honom bättre att ta till sig orden och göra dem till sina egna: ”Säger ni att vi är perversa och ett hot mot familjen – visst! Säger ni att så fort vi rör oss kollektivt i offentligheten så ligger kravallen inte långt borta – då är det kanske så!”

I filmen *Svart Regnbågskravall 2010* (2010b) producerad av queer-aktivister, dokumenteras delar av kravallen. I filmen får man följa en

rosa-svartklädd musikbil med banderoller som "Intersektionell solidaritet – Queerkollektivets kampenhet" och "Revolutionärer går aldrig i straighta led". Från bilen skanderas bl.a. "Vi är arga, inte snälla, vi är intersektionella". I dessa paroller finns kopplingar både till arbetar-, kvinno-, vänster- och homorörelsen. När kravallen når ungefär halvvägs möts de av en motdemonstration – några medlemmar från Livets Ord står med plakat med texter som: "Gud älskar dig" och "Do not delude yourself". På filmen får vi se hur queeraktivisterna buar, dansar, går tätt inpå och skriker: "Fags hate God" och "We are here, we are queer, we gonna fuck your children" – uttryck med tydliga kopplingar till den amerikanska Bash Back-rörelsen från 2007, samt till Westboro Baptist Churchs hatkampanjer mot bl.a. homosexuella med slagord som "God hates fags" (se t.ex. Cobb, 2006). Segerrusiga över att ha lyckats tysta Livets Ord ses aktivisterna gå vidare.

Det är uppenbart att aktivisterna använder objektifiering här; de leker med föreställningen om homosexuella som pedofiler. I den efterföljande debatten på Youtube (*Svart Regnbågskravall 2010* 2010b) tonas detta ned då en aktivist skriver att "alla är någons barn" och att det är självklart att det är vuxna, samtyckande individer som åsytas. Detta visar på hur svårt det är att använda objektifieringsstrategier fullt ut. "We gonna fuck your children" är en provokation som aktualiserar något förkastligt och smutsigt. Aktivisterna tar en stor risk genom detta, men i queer anda bryr de sig trots allt inte särskilt mycket om riskerna – de ser dem snarare som tillgångar. Det abjekta grävs fram och används. Cobb diskuterar denna strategi och menar att kopplingen, eller med Ahmeds ord klibbigheten, mellan homosexualitet och pedofili är något som queera inte valt själva och *inte kan* undkomma. En mer fruktbar strategi än att försöka undkomma den är enligt honom att göra som de göteborgska queeraktivisterna gör; använda skrällen över pedofili som en "pervers queer fördel", i syfte att ge uttryck för queeras agg och förbittring (Cobb 2006, 163). Utöver att fungera som en kanal för emotioner kan det fungera som ett överraskningsmoment; som en mycket provocerande provokation. Om det är så att klibbigheten mellan homosexualitet och pedofili är så stark att den inte går att tvätta bort, kan

användandet av pedofili-retoriken också ses som en sista desperat utväg; ”så här ser ni oss, här är vi, vi kommer inte härifrån”. Enligt en sådan logik framstår aktivisterna som människor som inte har något att för-lora. Kopplingen mellan pedofili och homosexualitet är dock mycket starkare i den amerikanska kontexten än i den svenska.

Under den sista minuten av filmen får vi se kravalldeltagare utföra danskoreografin till musikalvideon *Sedelärande Instruktionsmusikal I Revolutionärt Uppförande* (2010), producerad av HeteroHatisk Filmpro-duktion. Videon spreds innan kravallen och användes för att träna in sången och koreografin, vilket gör att motståndet skulle kunna beskri-vas som regisserat. Även i denna video används tal om hat, som här i några rader ur sången: ”Förut när jag var ensam var det tungt att bära, allt mitt hat och det var bara mitt, en ren privatsak. Men nu så står vi så många här och med en organiserad ilska är det istället hatet som oss bär”. I dessa rader sägs implicit att det är först när hatet blivit en gemen-samt upplevd emotion, som dessutom verbaliserats kollektivt, som det kan fungera som en strategi som ger upprättelse och som syftar till att blottlägga det hat och den hatretorik som rikta(t)s mot queera personer. Hatet *bär*, sägs det. Det kan tolkas som att det upplevs ge kraft – att agera, att röra sig, att förändra. Hanterat i ensamhet framstår det som tungt och icke-produktivt.

I musikalvideon finns en humoristisk scen där queeraktivister lyckas tysta figuren ”heteronormativ man” genom att visa en dildo, samt sätta blodiga mensskydd på honom. Menstruationsblod betraktas ofta som smutsigt *i sig*, och här blir det dubbelt smutsigt när det hamnar på fel plats; mensskydden plockas upp ur byxorna och bindan sätts på man-nens mun, tampongerna hängs som örhängen och den fulla menskoppen vänds upp och ned och placeras som en hatt på honom. Hela scenen är utformad som en parodi på TV-programmet *Hajk* och tonen aktivisten har är gemytlig, informativ och saklig. Det närgånget kroppsliga med sinne för detaljer, som är utmärkande för de skrattekulturer Lundberg diskuterar, iscensätts också här. Dessutom lyfter Lundberg fram att det groteska ofta används när språket inte räcker till (Lundberg 2008, 47–8). I denna scen blir det mycket tydligt. Om den heteronormativa mannens

fråga om vilket kön en av aktivisterna har hade besvarats enbart med ord hade budskapet inte varit lika tydligt. Genom att demonstrera sitt kön genom förevisande av en gigantisk dildo och blodiga mensskydd fångas exakt den könsambivalens som åstundas. Vreden över det heteronormativa samhället tar i denna scen form av ett koncentrat; återhållet och artig levereras det, åtföljt av nöjda kommentarer aktivisterna emellan när den heteronormativa mannen försvunnit ur bild.

Gråt allians av vårt hat

Inför riksdagsvalet 2010 gjorde ett antal queeraktivister – Göteborgs Förenade Musikalaktivister, Transmilitanta brigaden, Pantermilitanterna, samt Göteborgs Queerinstitut – en mycket uppmärksammas musikvideo som ett inlägg i valdebatten: *Gråt allians av vårt hat* (2010). Musikvideon, som spreds via ett antal sociala medier, är en pastisch på Bonnie Tylers låt *Total eclipse of the heart*. Flera av de ursprungliga scenerna, som t.ex. det vackert dukade matbordet som i slutet förvandlas till en sörja av mat och dryck när duken dras undan eller den återkommande bilden av hur en mask dras av ansiktet, återanvänds i *Gråt allians av vårt hat*, med en queer touch och med egna smutsiga symboler.

Smuts/det abjekta används på en mängd olika sätt i videon. Den inledande scenen i *Gråt allians av vårt hat* är tydligt inspirerad av Bonnie Tylers inledningsscen. Tylers romantiska böljande tyger och 1980-talsfrisyr motsvaras av att blonda, långhåriga kvinnofigurer klädda i rosa-fluffiga klänningar med mycket tyll dansar in i en grön och vacker skog. Redan här är smutsen närvarande; figurerna är överdrivet och "vulgärt" sminkade, har tovigtt hår och framför allt är de könsmässigt tvetydiga. I nästa sekvens sker en transformation som både kan sägas förstärka det smutsiga och utgöra en reningsprocess: kvinnofigurerna smetar bort sitt läppstift, drar av sig sina peruker och tar på sig basstrar och militärgröna kläder. Det smutsiga består dels av att de explicit blir nedkladdade (med läppstift), att de förstör den feminina, vackra illusionen totalt, dels av att de, återigen, framställer kön på ett tvetydigt och överskriddande sätt. Scenen, inspirerad av dansande svarta ninjor och/eller prydligt klädda skolpojkar i Tylers video, utspelas nu i en betongmiljö, med

fejkade mustascher och polisonger, samt marscherande med röd fana. Transformationen skulle också kunna tolkas som en reningsprocess, där de kastar av sig det falska och ikläder sig något mer sant. Men det är bara en synvilla; de vrider parodin ett varv till. Marscherandet och styrkedemonstrationen dekonstrueras med hjälp av nästa scen där en nästan naken människa, med änglavingar gjorda av ormbunksblad, bröstet täckt av blommor och könet täckt av en blomsterfallos, marscherar ut i en dyg pöl, ackompanjerad av en sångtext som uttrycker tvivel över hur ett demokratiskt samhälle ska kunna bli verklighet när "machovänstern marscherar i straighta led". Nakenheten, könstvetidigheten, den smutsiga pölen och blomsterfallosen utgör här "smutssymboler" och användandet av dessa kan tolkas som ett motstånd mot "straighta led", d.v.s. ett motstånd mot det rena och tillrättalagda.

Även i den dansscen som fungerar som en "befrielsescen", där aktiver i färgglada och vita kläder kommer in, finns smutsen närvarande. Kön blandas och ges, långfingret hålls högt och de sjunger om det enade hatet mot den borgerliga Alliansen. I dansscenen deltar ett barn och en gravid kvinna. Den rena och oskuldsfulla figuren barnet smutsas återigen ned av hatretoriken (Smith 2011). Den gravida magen är en ambivalent figur, dels bär den på konnotationer till heligt liv, dels förknippas den med den oregerliga kvinnokroppen som sväller över alla gränser (Johansson 2009). Invävd i denna scen finns ett kafferep som motsvarar den sekvens i Tylers video där några propert klädda män samlas runt ett matbord. Några könsambivalenta tantfigurer har kaffekalas i naturen. En broderad duk med texten "Kör över könsrollerna" hänger på en sten och tantfigurerna har "fina" tantkläder på sig. Idyllen förstörs av att kaffekoppar krossas och av att tanterna kletar ut gräddbakelser i varandras ansikten och sedan slickar upp dem och smeker varandra på låren. Det sker en tydlig sexualisering och nedsmutsning av kafferepet.

I en filmsekvens återvänder vi till den blomsterprydda människan i pölen. Muskelös, med hår under armarna och smutsiga händer står hen och bollar med en gatsten; hotfull och sammanbiten. Gatstenen är en figur som återkommer i flera av de filmade queera manifestationerna i Göteborg. Oftast är den gjord av skumgummi, men här, i dypölen, ser

den ut att vara en "äka" gatsten. Gatstenen bär på alldeles specifika konnotationer; hat, hot om våld, kravaller och minnen från de våldsamma händelserna i Göteborg 2001 i samband med EU-toppmötet. Gatstenen bär fortfarande med sig sina tidigare betydelser, men i de nya kontexterna uppstår också nya betydelser. Den är mjuk, den kanske föranleder skratt och när den hanteras av en blomsterpydd naken människa skapas distans till det våld som den tidigare sammankopplats med. Videon avslutas med att aktivisterna går bort från ängen, med ryggen åt oss och med långfingrarna höjda, sjungandes: "Gråt allians av vårt hat".

Genomgående blandas allvar och humor i musikvideon. Njutning är också centralt, både som tematik i videon och – gissar jag – vid produktionen av den. Smuts iscensätts genom att abjekta fenomen plockas upp. Aktivisterna rotar i avskrädet och de överskrider och utmanar gränser. Osmaklig sminkning, kladd, sex, könsblandning, hat, krossat porslin, obscena gester och fel saker på fel platser exponeras och används på ett konfrontativt sätt. Den nakna människan står bokstavligt talat i smuts, i ett slags dyig pöl – en symbol för hur förkroppsligat det abjekta är – och visar därigenom hur queera människor är förankrade i och/eller förpassade till avskrädeshögen. Abjektifiering handlar om att ta sats, ta avstamp i det smutsiga, synliggöra det, kräva rum för det och därigenom utmana gränser och visa att det rena är en illusion. Kroppen är påtaglig och central i musikvideon; naken, smutsig, målad, dansande, marscherande, gravid, slickandes – abjektifiering är en mycket kroppslig motståndsstrategi. En intressant aspekt i hela musikvideon är de humoristiska transformationer av figurer som förekommer, bl.a. från den rosa unga flickan, via den militanta machovänsterkillen, till hänglande kaffedrickande tanter. Figurerna framställs stereotyp och delvis groteskt, med överraskningsmoment som utmanar gränser och vänder upp och ned på ordningen, troligtvis med hopp om utopiska skratt och kartesis (Bachtin 1986; Lundberg 2008; Johansson 2009; Wettergren 2009).

Abjektifiering problematiserad – avslutande diskussion

Hat och smuts iscensätts på en mängd olika sätt i de tre fall jag valt att analysera i den här artikeln. Ofta är hatet explicit i sångtexter, paroller

och texter på hemsidorna. Hatet riktas mot heterosexualiteten/heterosexuella människor och den borgerliga Alliansen, men också mot figurerna barnet, HBT-rörelsen och gud. Parallellt med krigsretorik, vapen och svarta kläder sätts blommor, hjärtan, ballonger och färgen rosa i spel. Hatet äger rum som en festlighet, med musik, konfetti, tal och dans. Denna motsägelsefullhet fångas kanske bäst i uttrycket "vårt lustfyllda heterohat". Smuts iscensätts inte lika explicit i texterna, men symboler för smuts förekommer ofta i de visuella uttrycken. Smutsen syftar till att destabilisera uppdelningen i rent och orent och i förlängningen visa att det rena är en illusion. Den oregerliga, groteska kroppen är central i iscensättningen av smuts och framstår som en nyckel för att uppnå de visioner om kärlek, jämlikhet och kreativitet som sägs ligga bakom hatstrategin. Kroppen blir ett slags slagfält där symboliska kläder, överdrivna sminkningar, sexualisering, blod, kladd och ständiga könstve tydigheter exponeras. Dessutom utgör kroppen den synliga delen av den kraft med vilken de vältrar sig både i smutsen/den abjekta positionen och i livet och njutningen. Med sina kroppar kräver aktivisterna plats i världen/rummet.

Betydelsen av användandet av hat och smuts är flerfaldigt. För det första handlar det om att motsätta sig normalisering och assimilering. Logiken är då att vi genom assimilation och normalisering fråntas den kraft som finns i det oordnade, det tvetydiga (Douglas 1984). För det andra handlar det om emotionshantering; hatretorik i abjektifieringsform är ett sätt att kanalisera känslor av sorg, smärta, vrede o.s.v. För det tredje fungerar det som grogrund för skapandet av ett starkt vi och en gemensam bas att föra kamp utifrån. Starka emotioner och passioner bidrar till detta (Mouffe 2005; Della Porta och Diani 2006; Wasshede 2010). För det fjärde är användandet av hat och smuts lustfyllt och ett sätt att ha roligt. Blandningen av hat, smuts och humor skapar utrymme för det befriande skrattet.

Att vända sitt hat mot den värld som betraktar en som sjuk, äcklig eller syndig är enligt Ahmed ett sätt att ge sig själv upprättelse. Hon hävdar att hatet blottlägger den historiska process där människan blivit utsatt för våldsamt uteslutande och gjord till en *alien*. Ahmed skriver

om detta i samband med koloniserade folk: "To undo the violence of such a history the native must expose the violence and channel himself against it." (2010, 168) Orden om att den undertryckta måste exponera våldet och kanalisera sig själv emot det för att få upprättelse är centrala för att förstå användandet av hat och smuts. Aktivisterna upprepar alltså det hat de kritiserar, vilket innebär att det framstår som att de riskerar att bli som sina fiender. Beträktaren ser en våldsfixerad aktivist och inte det som lett fram till denna strategi (jfr Ahmed 2010). En citering kan dock aldrig bli exakt likadan som den tidigare citeringen. Nya betydelser uppstår i nya kontexter och i de queeraktivistiska självpresentationer jag studerat är humor och ironi centrala för de nya betydelser som uppstår. Det oförutsägbara i hat- och smutsretoriken, i allt tal och all handling, innebär att förändring kan ske och nya liv och kroppar kan bli möjliga (Butler 1997; jfr Lundberg 2008).

Det queera motstånd som analyserats här är svårläst, i den mening-
en att det inte är lätt för utomstående att tolka aktivisternas budskap. Beträktare och/eller de som adresseras av hatet har sällan tillgång till det språk och de symboler som används och kan därför ha svårigheter att uppfatta den humor som allvaret blandas med. De omfattar heller inte diskussionen om smutsens kreativa potential (jfr Douglas 1984; Bachtin 1986; Lundberg 2008). Beträktarna tenderar att se de redan förkastade och äckliga bekräfta hur äckliga de är, vilket föranleder betraktarna att om igen förkasta dem. De tar dem enbart på "allvar" – här liktydigt med bokstavligt – och missar den lek med ambivalens som finns i iscensätt-
ningarna av hat och smuts. Detta verkar dock inte vara något problem för aktivisterna, snarare tvärtom, de befinner sig i ett lustfyllt här och nu och i görandets, objektifierings, möjligheter. Lundberg formulerar detta förhållningssätt på följande sätt:

Det intressanta är att finna förbindelser, mellanrum och platser för komiska mutationer och möten, och om någon tittar på eller ej är av underordnad betydelse. Det här är viktigt: det är produktionen av komik som väcker lust, inte i första hand att visa upp den för någon som uppskattar eller förkastar. (Lundberg 2008, 19)

Detta kan tyckas motsägelsefullt, eftersom queeraktivisterna rör sig i offentligheten och vill åstadkomma förändringar. Jag är övertygad om att vi står inför ännu en ambivalens här: samtidigt som det är av allra största vikt att andra ser, reagerar och agerar, så drivs aktivismen inte av förutbestämda mål, utan äger istället rum som en happening, en performance, där (nästan) vad som helst kan hända och där den egna njutningen är central. Queeraktivisterna rör sig ofta i tillfälligt skapade frirum såsom HBT-Festivalen, och trots att dessa frirum är beroende av makten, exempelvis i form av Göteborgs stad som understödjer denna festival, så vänder de upp och ned på ordningen och erbjuder andra sätt att se på kön, sexualitet, kropp och offentlighet.

Många emotionsforskare poängterar att de inte vill dela in emotioner i "bra" och "dåliga" och problematiserar istället de känslöhierarkier som finns (se t.ex. Hochschild 2003; Ahmed 2004; 2010). Att hat betraktas som en "dålig" känsla som befinner sig långt ned i hierarkin kan bero på att den står för brist på kontroll, emotionell mognad och kultivering. Dessutom handlar det om vad emotionen hat *gör* och vad den syftar till; nämligen förintelse. Hatet träffar där det gör som mest ont och söker krossa det hatade objektet (Ahmed 2004, 3–4, 58). Förintelse kan sägas vara en motpol till liv, vilket bidrar till fördömandet av hatstrategier. Samtidigt är det viktigt att poängtera att allt hat inte uppfattas som lika förkastligt; att hata terrorister anses vara legitimt, medan hat som riktas mot osynligt strukturellt våld, som exempelvis rasism och heteronormativitet, anses illegitimt. Vissa människor är alltså legitima att vilja krossa, förinta. Detta är en fråga om maktrelationer och tolkningsföreträde. Att hata det onda framstår som legitimt, men vad som uppfattas som ont varierar. Eftersom strukturellt, osynligt våld är en del av vår normala maktapparat och inte tolkas som något ont riskerar queeraktivisternas hatiska reaktion att uppfattas som obegriplig och förkastlig – och i sin tur värd hat.

Det är i detta sammanhang viktigt att uppmärksamma att det krävs ett visst mått av privilegium för att kunna ägna sig åt den form av hatretorik som queeraktivisterna gör. Det krävs tillgång dels till språket och de olika representationer som används, dels till de sociala nätverk

som ingår i motståndskulturen. Ahmed påpekar att det också kan handla om tillgång respektive avsaknad av det kapital som behövs för att utstå de risker som motståndet innebär (Ahmed 2004, 151–5). Om Ahmed syftar på att människor med avsaknad av kapital avstår från exempelvis queer aktivism, vill jag tillägga att det också kan handla om en så stor avsaknad av kapital så att människor upplever att de inte har något kvar att förlora och därför deltar i aktivismen. Riskerna blir då mindre betydelsefulla.

Homorörelsen har ett ambivalent förhållande till queeraktivismen, vilket hänger samman med att homorörelsen dels får klä skott för en del av det missnöje som queeraktivisterna väcker – smutsen spiller över på dem, dels får ett större utrymme tack vare dem. Queeraktivisterna sätter en yttre gräns för vad som är möjligt att göra, vilket leder till att det som homorörelsen gör framstår som rimligt och resonabelt, något som potentiellt sett gör det lättare för dem att genomdriva sina krav. Den ambivalenta relationen förstärks ytterligare av den starka kritik och det hat som queerrörelsen riktar mot homorörelsen och den assimilationspolitik den sägs driva. Kritiken riskerar att osynliggöra den radikala kamp som homo-, bi- och transsexuella för, och har fört, världen över under lång tid, stundtals med risk för livet. Att rikta hat mot ”sina egna” skulle kunna beskrivas som den ultimata ambivalensen. När den relativt nystartade queera gruppen Folkkampanjen mot HBT-festivaler, uppmanar människor att bränna regnbågsflaggan framstår denna ambivalens än tydligare.

Slutligen vill jag anknyta till Begoña Aretxagas analys av ett antal IRA-fångars ”Dirty Protest” i slutet av 1970-talet. Även om fallen är helt olika finns det paralleller mellan Dirty Protest och queeraktivisternas användande av hat och smuts. Aretxaga lyfter vikten av att inte se användandet av smuts som ett frikopplat strategiskt verktyg, utan snarare se det djupt personliga engagemang och den fysiska och psykiska smärta som det innebär. IRA-fångarna gör motstånd mot disciplinering, övervåld och dehumanisering genom att vägra använda fångkläder och vägra lämna sina celler ens för toalettbesök – som varit omgärdade av trakasserier och våldsamheter. Nakna och smutsiga kletar de i protest

ut sina exkrementer och sitt menstruationsblod på fängelseväggarna. Fråntagna allt är kroppen det enda de har kvar. Aretxaga poängterar att exponerandet av smuts handlar om rätten att få finnas till och att erkännas som subjekt, "from abjects of a defiling power, the prisoners had come to be the subjects that controlled it" (Aretxaga 1995, 137). Detta försök att kontrollera smutsen handlar också om att skapa en alternativ logik, en alternativ ordning, där smuts utmanar renhetens primat. För att inte bli galna av förtryck och förnedring försöker queeraktivisterna förekomma och tillintetgöra möjligheten att dra ned dem i smutsen. De är så att säga redan där.⁷ Queeraktivisternas omfamnande av smuts visar att smutsen inte är farlig för dem, att de inte är rädda för den. Smuts är bara farligt för ordningen, renheten, gränsdragningsprocesserna.

Queeraktivisternas användande av hat- och smutsstrategier kan tyckas vara ett perifert fenomen som lätt kan avfärdas. Jag menar dock att det säger oss något om det samhälle vi lever i. Trots juridiska framsteg och öppenhet gentemot HBTQ-personer är hat mot, och äckel över, alla som avviker från heteronormen fortfarande spritt i samhället. Smutsen klibbar fortfarande vid queera kroppar och exponerandet av hat och smuts kan därför betraktas som ett sätt att hantera detta.

CATHRIN WASSHEDE är fil.dr. i sociologi vid Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet. Hon disputerade 2010 på en avhandling om motstånd mot heteronormativitet och könsmakt bland unga aktivister i den utomparlamentariska vänstern i Göteborg. Hon har även skrivit om styrning av HBTQ-människor i det nordiska välfärdssamhället. Sedan 2010 arbetar hon i projektet "Innerstaden som offentlighet – urban omvandling, social ordning och social rörelse" och har där redigerat en bok om Christiania, samt skrivit en text om Bøssehuset i denna fristad. För närvarande arbetar hon med en artikel om barn och unga i Christiania.

REFERENSER

- Ahmed, Sara. 2004. *The cultural politics of emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- . 2010. *The promise of happiness*. Durham: Duke University Press.
- Aretxaga, Begoña. 1995. "Dirty Protest: symbolic overdetermination and gender in Northern Ireland ethnic violence". *Ethos* 2:123–48.
- Bachtin, Michail. 1986. *Rabelais och skrattets historia*. Gräbo: Antrophos.
- Butler, Judith. 1990. *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- . 1993. *Bodies that matter: on the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- . 1997. *Excitable speech: a politics of the performative*. New York: Routledge.
- Cobb, Michael. 2006. *God hates fags: the rhetorics of religious violence*. New York: New York University Press.
- Douglas, Mary. 1984. *Purity and danger: an analysis of the concepts of pollution and taboo* [1966]. London: Ark.
- Della Porta, Donatella, och Mario Diani. 2006. "Collective action and identity". I *Social movements: an introduction* [1999], redaktörer Donatella Della Porta och Mario Diani. Malden, MA: Blackwell.
- Edenheim, Sara. 2005. *Begärets lagar: moderna statliga utredningar och heteronormativitetens genealogi*. Eslöv: Symposion.
- Eman, Greger. 2000. "Klänningens betydelse för mänsklighetens frigörelse: om den socialistiska gruppen Röda bögar i Göteborg 1976–78". I *Homo i folkhemmet: homo- och bisexuella i Sverige 1950–2000*, redaktör Martin Andreasson. Göteborg: Anamma.
- FHI-rapport. 2005. "Homosexuellas, bisexuellas och transpersoners hälsosituation". Statens Folkhälsoinstitut. <http://www.fhi.se/PageFiles/6802/a200519-uppdraghbt-0512.pdf> (kontrollerad 2013-05-22).
- Fineman, Stephen. 2000. *Emotion in organizations*. London: Sage.
- Gamson, William A., och Andre Modigliani. 1989. "Media discourse and public opinion on nuclear power: a constructionist approach". *American Journal of Sociology* 1:1–37.
- Goffman, Erving. 1990. *The presentation of self in everyday life* [1959]. London: Penguin.
- Gould, Deborah. 2001. "Rock the boat, don't rock the boat, baby: ambivalence and the emergence of militant AIDS activism". I *Passionate politics: emotions and social movements*, redaktörer J. Goodwin, J.M. Jasper och F. Polletta. Chicago: University of Chicago Press.
- Gråt allians av vårt hat. 2010. Youtube. <http://www.youtube.com/watch?v=YAQDz6m2XPk> (kontrollerad 2013-05-22).
- Heterohatets dag. 2007. Arkiv. http://www.kamplust.se/heterohat/arkiv/2007_web.php (kontrollerad 2013-05-22).
- Heterohatets dag. 2010. Youtube. <http://www.youtube.com/watch?v=pZMikuM5rus> (kontrollerad 2013-05-22).

- Hochschild, Arlie Russell. 2003. *The managed heart: commercialization of human feeling* [1983]. Berkley: University of California Press.
- Johansson, Anna. 2009. "Skratt, humor och karnevalistisk praktik bland nicaraguan-ska kvinnor: om genus, makt och motstånd". I *Motstånd*, redaktörer M. Lilja och S. Vinthagen. Malmö: Liber.
- Kamplust. 2010. <http://www.kamplust.se/heterohat/syfte.php> (kontrollerad 2013-05-22).
- Karlsson, Sten O. 2010. "Göteborg 1919–1934: den proletära offentlighetens epok". I *Göteborg utforskat: studier av en stad i förändring*, redaktörer H. Holgersson, C. Thörn, H. Thörn och M. Wahlström. Göteborg: Glänta.
- Kristeva, Julia. 1992 *Fasans makt: en essä om abjektionen* [1980]. Göteborg: Daidalos.
- Larsson, Berit. 2009. *Agonistisk feminism och folklig mobilisering*. Göteborg och Stockholm: Makadam.
- Lundberg, Anna. 2008. *Allt annat än allvar: den komiska kvinnliga grotesken i svensk samtida skrattekultur*. Göteborg och Stockholm: Makadam.
- Mouffe, Chantal. 2005. *On the political*. London: Routledge.
- Newsmill. 2011. <http://www.newsmill.se/artikel/2011/08/17/genusvetare-samarbetar-med-vldspolitiska-revolutioner> (kontrollerad 2013-05-22).
- Queers mot kapitalism. 2010a. Inför heterohatets dag. <http://queersmotkapitalism.wordpress.com/2010/08/09/snart-dags-for-heterohatets-dag/> (kontrollerad 2013-05-22).
- . 2010b. Intervju om Svart regnbågskravall. <http://queersmotkapitalism.wordpress.com/2010/05/11/intervju-med-olov-kristrom-om-och-infor-svart-regnbagskravall/> (kontrollerad 2013-05-22).
- . 2011. Intervju med Göteborgs Queerinstitut. <http://queersmotkapitalism.wordpress.com/2011/08/29/intervju-med-olov-kristrom-fran-goteborgs-queerinstitut/> (kontrollerad 2013-05-22).
- Roth, Niklas, Gunnel Boström och Karin Nykvist. 2006. "Hälsa på lika villkor?: hälsa och livsvillkor bland HBT-personer". Statens Folkhälsoinstitut. <http://www.fhi.se/Publikationer/Alla-publikationer/Halsa-pa-lika-villkor--halsa-och-livsvillkor-bland-HBT-personer/> (kontrollerad 2012-08-30).
- Schmitz, Eva. 2007. *Systerskap som politisk handling: kvinnors organisering i Sverige 1968 till 1982*. Avhandling, Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
- Sedelärande Instruktionsmusikal I Revolutionärt Uppförande. 2010. Producerad av HeteroHatisk Filmproduktion. <http://manligidentitetskonst.wordpress.com/musikal/> (kontrollerad 2013-05-22).
- Smith, Karen. 2011. "Producing governable subjects: images of childhood old and new". *Childhood* 1:24–37.
- Svart regnbågskravall. 2010a. <http://www.kravall.kamplust.se/manifest.php> (kontrollerad 2013-05-22).

- Svart regnbågskravall 2010*. 2010b. Youtube. <http://www.youtube.com/watch?v=UzsK78ab8hM> (kontrollerad 2013-05-22).
- Thoits, Peggy A. 1989. "The sociology of emotions". *Annual Review of Sociology* 15:317–42.
- Tiby, Eva (1999). *Hatbrott?: homosexuella kvinnors och mäns berättelser om utsatthet för brott*. Avhandling, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Wasshede, Cathrin. 2010. *Passionerad politik: om motstånd mot heteronormativ könsmakt*. Malmö: Bokbox.
- Wettergren, Åsa. 2009. "Fun and laughter: culture jamming and the emotional regime of late capitalism". *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest* 1:1–15.

NOTER

1. Enligt informella samtal med aktivister finns det kritik mot Göteborgs Queerinstitut från bl.a. antirasistiskt håll, där det anses vara för svenskt och vitt, och från klasskampshåll, där det anses vara för elitistiskt, exempelvis genom sitt användande av akademiskt språk.
2. I denna artikel används begreppen homorörelsen, HBT-rörelsen och HBTQ-rörelsen växelvis, i ett försök att ligga så nära den period av HBTQ-aktivism som åsyftas som möjligt.
3. Transsexuella är här medvetet uteslutna, eftersom homorörelsen tidigare inte arbetat för transpersoners rättigheter och för att transpersoner ännu inte uppnått samma acceptans i samhället som homo- och bisexuella har.
4. Kamplusts hemsida finns sedan senvåren 2013 inte längre på den adress som uppges i referenslistan. Nu kan den nås via Motkraft: <http://motkraft.net/rodisidorna/organisationer/queeraktivism/goteborgs-queerinstitut/>. Tyvärr har färger, dekor och Heterohatets dags arkiv försvunnit.
5. 2011 lades q:et till i namnet, d.v.s. festivalen kom att heta HBTQ-Festivalen. År 2013 döptes festivalen om till West Pride.
6. Dessa slagord finns alltså inte tillgängliga på hemsidan.
7. I samband med detta bör läsaren beakta den överrepresentation av HBTQ-personer som forskningen visat finns vad gäller t.ex. självmordsförsök, psykisk ohälsa och alkoholproblematik (FHI-rapport 2005; Roth, Boström och Nykvist 2006).

ABSTRACT

This article examines the queer strategic and rhetorical use of the emotion hate. Through analysis of a selection of queer activists' self-representations on the Internet, the article discusses how hate and dirt are performed, how this is motivated and how hate and dirt stick together. The three cases selected are situated in the queer activist milieu in Gothenburg: the feast/festival; *The Day of the Heterohate*, the bloc in the annual Rainbow Walk of the HBTQ-Festival; *Black Rainbow Riot* and the music video; *Cry Alliance Of Our Hatred*. Drawing on Ahmed's theory of hate and the stickiness of signs and Cobb's research about religious hate rhetoric as a possibility for queers, contradictions and ambivalences in the queer activists' emotional speech acts are analysed. The concept abjectification, which signifies an active and strategic use of the abject position, is central in the understanding of hate and dirt in this article. The queer use of hate and dirt is found to have at least four purposes: resistance to normalisation and assimilation, emotion channelling, construction of a strong "we," and a way to experience pleasure, laughter, and joy.

Keywords: queer activism, resistance, hate, dirt, abjectification, Gråt allians av vårt hat, Heterohatets dag, Svart regnbågskravall